



# Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Konusundaki Bilgi Düzeyleri ve Görüşleri

## Knowledge Levels and Opinions of the Nursing Students About Sexually Transmitted Infections

Türkan TURAN, Çiğdem ERDOĞAN

Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Denizli, Türkiye

### ÖZ

**Amaç:** Bu çalışma sağlık yüksekokulunda eğitim öğretim gören hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

**Yöntem:** Araştırma sağlık alanında çalışacak olan hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgilerini belirlemek amacıyla kesitsel-tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini, çalışmanı yapıldığı tarihte sağlık yüksekokulunda eğitim almakta olan hemşirelik öğrencileri (n=660) oluşturmuştur. Evrenin %73'üne (n=481) ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan ve toplam 25 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Veriler sınıf ortamında, öncelikle öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verildikten sonra, çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket formu uygulanarak toplandı.

**Bulgular:** Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması  $20.32 \pm 1.70$  yıl ve çoğunluğu (%76,9) kadındır. Öğrencilerin %60,5'i cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgisi olduğunu, %44,1'i cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgi edinme gereksinimi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %24,1'i cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların cinsel ilişki dışında başka bir yolla bulaşmadığı şeklinde yanıt vermiş, %19,5'i cinsel ilişki ile bulaşan enfeksiyonlarla ilgili şüpheleri olursa doktora rahatlıkla başvuramayacaklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin sınıfları yükseldikçe cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgi sahibi olma durumlarının arttığı saptanmıştır.

**Sonuç:** Araştırma sonucunda öğrencilerin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda yeterli bilgilerinin olmadığı saptanmıştır. Mezuniyet sonrasında sağlık alanında çalışacak olan hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda yeterli ve doğru bilgiye sahip olmaları son derece önemlidir.

**Anahtar kelimeler:** Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, öğrenci, bilgi

### ABSTRACT

**Objective:** This study was carried out in order to determine the knowledge level and opinions of nursing students about sexually transmitted infections who were educated at health high school.

**Method:** The study was planned as a cross-sectional descriptive study in order to determine the knowledge about sexually transmitted infections of nursing students who will work in the healthcare field. The research population consisted of nursing students studying at the health school (n=660). Seventy-three percent of the population (n=481) was reached. Data collection form was prepared by the researchers in the direction of the literature and the survey form included a total of 25 questions. First of all, after informing the students about the purpose of the research, data were collected from the participating volunteered students who were given questionnaire forms.

**Results:** The average age of the participants was  $20.32 \pm 1.70$  years and the majority of them (n=35; 76.9%) were females. Students stated that they had knowledge about sexually transmitted infections (60.5%), needed to know about sexually transmitted infections (44.1%), indicated that sexually transmitted infections were not transmitted by any means other than sexual intercourse (24.1%) and would not be able to refer to the doctor easily if there were suspicions about sexually transmitted infections (19.5%). It has been determined that with increasing grades of students, their knowledge about sexually transmitted infections also increased.

**Conclusion:** As a result of the research, it has been determined that the students do not have enough knowledge about sexually transmitted infections. It is very important that nursing students who will work in the field of health after graduation have sufficient and accurate knowledge of sexually transmitted infections.

**Keywords:** Sexually transmitted infections, student, knowledge

Alındığı tarih: 03.08.2017

Kabul tarihi: 07.12.2017

Yazışma adresi: Çiğdem Erdoğan, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Denizli - Denizli - Türkiye

e-posta: cigdemg@pau.edu.tr

doi: 10.5222/jaren.2017.129



## GİRİŞ

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE) milyonlarca erkek, kadın ve bebeklerde ciddi tıbbi ve psikolojik sonuçları olan akut hastalıklara, infertiliteye, uzun süreli sakatlıklara ve ölüme neden olan küresel bir sorundur <sup>(1)</sup>. Bu nedenle CYBE'ler cinsel sağlık ve üreme sağlığı üzerinde dünya çapında önemli bir etkiye sahiptir <sup>(2)</sup>.

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar terimi, patojenlerin neden olduğu vajinal, oral ve anal cinsel ilişki yoluyla patojenlerin neden olduğu çeşitli klinik sendromları belirtmek için kullanılmaktadır <sup>(3,4)</sup>. Günümüzde, frengi ve gonore gibi klasik CYBE'ler yalnızca yaygın olmakla kalmayıp, tedavisi ve teşhisi oldukça zor olan yeni CYBE'lerin gölgesinde kalmaktadır <sup>(5)</sup>. Chlamydia trachomatis (chlamydia), human papilloma virüs (HPV), bacterial vaginosis (BV) ve human immunodeficiency virus (HIV) enfeksiyonları cinsel yolla bulaşan yeni enfeksiyonlar grubunda ele alınmaktadır <sup>(6)</sup>.

Cinsel yolla bulaşan 30'dan fazla patojen olduğu bilinmesine rağmen, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) 2016 yılı verilerine göre bunlardan sekiz tanesinin morbidite oranı daha yüksektir. Bu sekiz enfeksiyondan sifiliz, gonore, klamidya ve trikomoniaz tedavi edilebilir, hepatit B, herpes simpleks virüsü (HSV veya herpes), HIV ve insan papilloma virüs (HPV) enfeksiyonları ise tedavi edilememektedir. Bu tedavi edilemeyen enfeksiyonlarda semptomatik tedavi uygulanmaktadır <sup>(6)</sup>.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2016 yılında yayınladığı verilere göre her gün bir milyondan fazla kişiye CYBE bulaşmakta, 536 milyon kişinin herpes simplex virus tip 2 ile yaşadığı tahmin edilmekte ve bunlara ek olarak her yıl 499 milyon yeni olgu iyileştirilebilir CYBE'ye maruz kalmaktadır. Bildirilen enfeksiyonların oranı gerçek enfeksiyon oranının küçük bir kısmını yansıtmaktadır. Çünkü CYBE'lerin çoğunun asemptomatik olması nedeniyle fark edilememekte ve bu da eksik bildirilmesine neden olmaktadır <sup>(7)</sup>.

Ülkemizde 2013 yılında yapılan "Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması"na göre kadın nüfusunun yarısı 21 yaşından önce evlenmekte ve adolesan dönemde olan kadınların neredeyse %5'i çocuk doğurmaktadır

<sup>(8)</sup>. Günümüzde gençler cinsel yönden daha erken yaşlarda aktif olmakta ve bilinçsizce yapılan cinsel ilişkinin sonuçlarından, geniş bir mukozal yüzeye sahip olan vajenin yapısı nedeniyle kızlar cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan daha çok etkilenmektedir <sup>(9)</sup>. Ergenler ve genç yetişkinler için HIV dahil CYBE önemli bir morbidite kaynağı olmaktadır <sup>(10,11)</sup>. Türkiye nüfusunun 2015 yılı verilerine göre, %16,3'ünü 15-24 yaş grubundaki genç nüfusun oluşturduğu dikkate alındığında, gençler CYBE ile enfekte olma riski yüksek olan büyük bir grup olarak dikkate alınmalıdır <sup>(12)</sup>.

Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) 2015 yılı insidans ve prevalans tahminlerine göre, tüm yeni CYBE olgularının yarısı 15-24 yaş arasındaki gençlerden oluşmakta ve cinsel açıdan aktif her 4 genç kızdan birinde klamidya veya HPV gibi cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar görülmektedir <sup>(13)</sup>. Sağlık Bakanlığı'nın 2009 yılı gençlere yönelik üreme sağlığı hizmetleri kitapçığında belirtildiği gibi, yüz milyon genç kız CYBE nedeniyle tedavi almaktadır. Bu enfeksiyonlardan HIV/AIDS, dünyada bir pandemi halinde seyretmekte, %40'ı 15-24 yaş grubunda görülmekte ve bu da her yıl 7000 HIV enfeksiyonu olgusuna karşılık gelmektedir <sup>(14)</sup>.

Ergenlerde CYBE'nin yaygınlığına rağmen, sağlık çalışanları sıklıkla ergenlerin cinsel davranışları hakkında bilgi alma konusunda, CYBE riskini değerlendirme ve risk azaltma konusunda danışmanlık hizmeti vermekte başarısız olmaktadır. Bu hassas konularda sağlık eğitimleri ergenler için uygun hale getirilmelidir. Girişimler hastanın gelişim seviyesine uygun ve riskli davranışların (sözelimi, seks ve uyuşturucu kullanımı davranışlar) belirlenmesine yönelik olmalıdır <sup>(15)</sup>.

Hızlı kentleşme, eğitim sistemleri, genel olarak telekomünikasyon ve teknoloji, seyahat ve göçler, fırsat ve riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu konuda bütün Türkiye'yi temsil eden veri bulunmamakla birlikte, özellikle kentlerde ve batı bölgelerinde evlilik öncesi cinsel ilişki yaygınlaşmakta ve cinselliğe başlama yaşının düşme eğilimi gösterdiği düşünülmektedir. Bu nedenle genç insanların cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili bilgilenme ve hizmet gereksinimlerinin, özellikle de HIV/AIDS enfeksiyonunun ortaya çıkmasından sonra daha dikkatle ele alınması

gerekmektedir <sup>(16)</sup>.

Hemşire ve ebeler; CYBE konusunda risk değerlendirilmesi, danışmanlık, sağlığın geliştirilmesi, eşin bilgilendirilmesi, tedavi ve bakımı sağlamada eşsiz fırsatlara sahiptir <sup>(17)</sup>.

Bu meslek grupları için eğitim gören öğrenciler hem buldukları yaş grubu hem HIV/AIDS gibi önemli CYBE olan bireylere sağlık bakımı sunacak kişiler olmaları ve hem de toplumda sağlık eğitimi ile ilgili başlıca grup olmaları nedeniyle CYBE hakkında bilgi ve tutumları büyük öneme sahiptir <sup>(18)</sup>. Hemşirelik öğrencilerinin CYBE hakkında bilgilerinin incelendiği bir araştırmanın sonucuna göre, öğrencilerin genel olarak CYBE hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiş, yakın gelecekte sağlık personeli olarak çalışma yaşamına atılacak olan öğrencilerin tüm hastaların kan ve diğer vücut sıvılarını enfekte kabul ederek çalışmaları gerektiği vurgulanmış ve bu gruba CYBE hakkında daha geniş kapsamlı eğitimlerin yapılması önerilmiştir <sup>(19)</sup>.

Bu çalışmada, sağlık yüksekokulunda eğitim öğretim gören hemşirelik öğrencilerinin CYBE konusundaki bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

#### Araştırma Soruları

- Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgileri ne düzeydedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgi düzeyinde sınıf değişkenine göre fark var mı?

#### YÖNTEM

##### Araştırma Tasarımı ve Yeri

Çalışma, bir sağlık yüksekokulunda 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde eğitim almakta olan hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgi ve görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı kesitsel-tanımlayıcı bir araştırmadır.

##### Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, çalışmanın yapıldığı tarihler-

de sağlık yüksekokulunda eğitim almakta olan hemşirelik öğrencileri (n=660) oluşturdu. Ayrıca örneklem seçimine gidilmeyerek tüm evrene ulaşılması hedeflendi. Toplamda anket uygulamayı kabul eden 481 (%73) öğrenciye ulaşıldı.

##### Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma başlamadan önce etik kurul ve kurum izinleri yazılı olarak alındı. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerden çalışmaya katılmayı kabul ettiklerine dair sözel izin alındı. Öğrencilere kimliklerinin açıklanmayacağı/isim yazmamaları gerektiği, verilerin kimseyle paylaşılmayacağına ilişkin bilgi verildi. Anketler öğrencilere sınıf ortamında, araştırmacılar tarafından uygulandı. Öncelikle öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verildikten sonra, çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket formu verilerek bir süre sonra toplandı.

##### Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan ve toplam 25 sorudan oluşan bir anket formu kullanıldı <sup>(18,19)</sup>. Anket formu, çalışmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini tanımlayan 13 adet ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgilerini sorgulayan 12 adet açık uçlu ve çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır.

##### Verilerin İstatistiksel Analizi

Veriler SPSS for Windows 18.0 paket programında analiz edildi. Veri analizinde tanımlayıcı istatistiksel teknikler olarak; aritmetik ortalama ve standart sapmadan yararlandı. Öğrencilerin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgileri ile sınıfları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için çapraz tablo ve ki-kare testi uygulandı. Analiz edilen veriler  $p < 0.001$  düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

##### Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Araştırmada örneklemin olasılıklı örnekleme yöntemlerine uygun olarak seçilmemesi bu araştırmanın sınırlılığıdır. Sağlık yüksekokulunda yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlar yalnızca güncel araştırmadaki örnek-



lem grubu için geçerlidir, tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez. Araştırmanın kesitsel-tanımlayıcı olarak planlanması bir diğer sınırlığı olabilir.

## BULGULAR

Bir sağlık yüksekokulunda öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya 481 hemşirelik öğrencisi katıldı. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması

20.32±1,71 yıl ve çoğunluğu (%76,9) kadındı. Öğrencilerin %30,8'i 1. sınıf, %22'si 2. sınıf, %26'sı 3. sınıf ve %21,2'si 4. sınıfta öğrenim görüyordu. Araştırmaya katılan öğrencilerin %55,1'inin geliri giderine eşit olduğunu bildirdi. Aile yapılarına bakıldığında ise %80,9'u çekirdek aile yapısına sahipti. Öğrencilerin yarıdan fazlası (%87,1) Anadolu lisesi mezunuydu. Öğrencilerin %10'u sağlıkla ilgili herhangi bir işte çalışmakta idi (Tablo 1).

Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgilerine ilişkin algıları sorulduğunda, %60,5'i cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgisi olduğunu, %32,4'ü ise bu konuda biraz bilgisi olduğunu belirtmekle birlikte, %44,1'i cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda daha fazla bilgiye gereksinimi olduğunu belirtti.

Öğrencilerin %75,9'u CYBE'lerin cinsel ilişki dışında ve %94'ü sağlıklı görünen kişilerden de bulaşabileceğini belirtti. Cinsel yolla bulaşan enfeksiyon ile ilgili şüpheleri olursa doktora rahatlıkla başvuramayacaklarını belirtenlerin oranı %19,5 olarak belirlendi. Öğrencilerin %36,8'i CYBE'si olan bireylerin daha birçok enfeksiyona sahip olduğunu düşündüğünü belirtirken, %98,8'i CYBE'yi ciddi bir durum olarak değerlendirdi. Öğrencilerin %97,5'i CYBE'si olan bireyden alınan kanın başka bir bireye verilemeyeceğini, %36,2'si CYBE'li biriyle aynı tuvaleti kullanmanın enfeksiyonu bulaştıracağını ve %4,4'ü ise CYBE'si olan bireylerin toplumdan uzaklaştırılması gerektiğini belirtti (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin %89,4'ü aşıyla cinsel yolla

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri.

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	370	76,9
Erkek	111	23,1
Sınıfı		
1. Sınıf	148	30,8
2. Sınıf	106	22,0
3. Sınıf	125	26,0
4. Sınıf	102	21,2
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	168	34,9
Gelir gidere eşit	265	55,1
Gelir giderden fazla	48	10,0
Aile Tipi		
Çekirdek	389	80,9
Geniş	81	16,8
Parçalanmış aile	11	2,3
Mezun Olunan Lise		
Anadolu lisesi	419	87,1
Sağlık meslek lisesi	34	7,1
Diğer (Sözgelimi, meslek lisesi)	28	5,8
Sağlıkla İlgili Her Hangi Bir İşte Çalışma Durumu		
Evet (Sözgelimi, devlet hastanesinde hemşire olarak)	48	10,0
Hayır	433	90,0
Toplam	481	100

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Konusundaki Bilgi ve Görüşleri.

	Yanıt			
	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda eğitici toplantılara katılır mısınız?	378	78,4	103	21,6
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar cinsel ilişki dışında bulaşır mı?	365	75,9	116	24,1
Sağlıklı görünen kişilerden cinsel enfeksiyon bulaşabileceğini düşünüyor musunuz?	453	94	28	6
Cinsel ilişki ile bulaşan enfeksiyonlar konusunda bir şüpheniz olursa doktora rahatlıkla başvurur musunuz?	388	80,5	93	19,5
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonu olan hastaların daha birçok hastalığa sahip olduğunu düşünüyor musunuz?	177	36,8	304	63,2
Cinsel yolla bulaşan hastalığı olan hastadan alınan kanın sağlıklı bir hastaya verilebilir mi?	12	2,5	469	97,5
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlu biriyle aynı tuvaleti kullanmanın hastalığı bulaştıracağını düşünüyor musunuz?	173	36,2	308	63,8
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonu olan bireylerin toplumdan uzaklaştırılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	21	4,4	460	95,6

Tablo 3. Sınıf Değişkenine Göre Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Konusundaki Bilgi ve Görüşleri.

	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		X <sup>2</sup>	sd	P
	n	%	n	%	n	%	n	%			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgi sahibi olma durumu											
Evet (var)	47	31,8	59	55,7	95	76,0	90	88,2	99,945	6	0,000*
Hayır (yok)	21	14,2	7	6,6	3	2,4	2	2,0			
Biraz	80	54,0	40	37,7	27	21,6	10	9,8			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusundaki bilgi gereksinimine ilişkin düşünceler											
Evet	76	51,4	43	40,6	50	40,0	44	43,1	4,574	3	0,206
Hayır	72	48,6	63	59,4	75	60,0	58	56,9			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar cinsel ilişki dışında bulaşır mı?											
Evet	99	66,9	79	74,5	103	82,4	84	82,4	11,878	3	0,008*
Hayır	49	33,1	27	25,5	22	17,6	18	17,6			
Sağlıklı görünen bireyden cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar bulaşır mı?											
Evet	133	89,9	101	95,3	120	96,0	98	96,1	6,434	3	0,092
Hayır	15	10,1	5	4,7	5	4,0	4	3,9			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan şüphelendiğinizde Doktora rahatlıkla başvurabilir misiniz?											
Evet	107	72,3	81	76,4	107	85,6	92	90,2	15,624	3	0,001*
Hayır	41	27,7	25	23,6	18	14,4	10	9,8			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar olan kişi başka birçok hastalığı sahiptir											
Evet	48	32,4	40	37,7	51	40,8	38	37,3	2,123	3	0,547
Hayır	100	67,6	66	62,3	74	59,2	64	62,7			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ciddi bir durumdur											
Evet	3	2,0	1	0,9	1	0,8	1	1,0	1,072	3	0,784
Hayır	145	98,0	105	99,1	24	99,2	101	99,0			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar olan bireyden alınan kan sağlıklı başka bir bireye verilebilir											
Evet	6	4,1	1	0,9	2	1,6	3	2,9	3,023	3	0,388
Hayır	142	95,9	105	99,1	123	98,4	99	97,1			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar olan biriyle aynı tuvaleti kullanmak hastalığı bulaştırır											
Evet	80	54,1	41	38,7	34	27,2	19	18,6	38,742	3	0,000*
Hayır	68	45,9	65	61,3	91	72,8	83	81,4			
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar olan birey toplumdaki uzaklaştırılmalı mı?											
Evet	6	4,1	10	9,4	2	1,6	3	2,9	30,557	6	0,000*
Hayır	97	65,5	69	65,1	102	81,6	90	88,3			
Kararsızım	45	30,4	27	25,5	21	16,8	9	8,8			

ki-kare testi, \*P<0.01

bulaşan enfeksiyonlardan korunmanın olası olduğunu bildirdi. Hemşirelik öğrencilerinin %69,2'si tek eşliliği, %57,4'ü kondom kullanmayı, %62'si kan ve vücut sıvılarına temastan kaçınmayı, %40,3'ü steril enjektör kullanmayı CYBE'den korunma yöntemi olarak tanımladı.

Hemşirelik öğrencilerinin sınıf değişkenine göre verdikleri yanıtları incelendiğinde, CYBE konusunda sahip oldukları bilgiye ilişkin algıları, CYBE cinsel ilişki dışında bulaşıp bulaşmayacağı, aynı tuvaleti kullanmayla bulaşıp bulaşmayacağı ve CYBE olan bireyin toplumdaki uzaklaştırılıp uzaklaştırılmaması ile ilgili görüşleri, cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyonu olduğun-

dan şüphelendiklerinde doktora başvurma durumu oranları arasında sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı (p<0.05) (Tablo 3).

## TARTIŞMA

Bu çalışma, özellikle son dönemlerde ülkemize olan göçlerle birlikte yine gündeme gelen cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda, bir sağlık yüksekokulunda okuyan hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Bu çalışmanın sonucunda, araştırmaya katılan öğrencilerin hemşirelik eğitimi alıyor olmasına rağmen,

yarısına yakınında dile getirdiği gibi cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda eğitime gereksinimleri olduğu belirlendi. Elkin tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin %57,4'ü CYBE konusunda kendilerini yeterli hissetmediklerini dile getirdikleri belirtildi <sup>(20)</sup>. Temiz ve arkadaşlarının <sup>(21)</sup> çalışmasının sonucunda ise, üniversite öğrencilerinin %29,4'ünün yeterli bilgiye sahip olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeylerinin incelendiğinde, bir diğer çalışmada ise öğrencilerin yalnızca %39,8'inin yeterli bilgiye sahip oldukları saptanmıştır <sup>(22)</sup>. Oğuzkaya-Artan ve Baykan <sup>(23)</sup> tarafından yapılan bir çalışmada, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinden yalnızca %27,1'inin yeterli bilgiye sahip olduğu ve %67,4'ünün eğitime gereksinim duyduğu belirlenmiştir. Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi ve tutumlarının incelendiği Akın ve arkadaşlarının <sup>(24)</sup> çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin kavram yanlışları ve HIV/AIDS hakkında bilgi eksikliği olduğu bildirilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin CYBE hakkında bilgilerinin incelendiği Elkin tarafından yapılan araştırmanın sonucuna göre, öğrencilerin genel olarak CYBE hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir <sup>(20)</sup>. Öğrenci hemşireler uygulamaya çıktıkları zaman ve mezun olduktan sonra çalışmaya başladıklarında CYBE'ye karşı mesleki risk altındadırlar. Kendilerini CYBE karşı korumaları ve aynı zamanda sağlık kuruluşlarında toplumdaki bireylerle bir arada olmaları nedeniyle CYBE hakkında yeterli bilgiye sahip olarak danışmalık yapmalıdırlar <sup>(19)</sup>. Bu çalışmaların sonuçları Türkiye'de sağlık bölümlerinde okuyan öğrenciler dahil olmak üzere üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda eğitime gereksinimi olduğuna dikkat çekmektedir. Almanya'da hemşirelik öğrencilerinin HIV/AIDS hakkında bilgi düzeylerinin incelendiği Lohmann ve arkadaşlarının <sup>(25)</sup> çalışmasında ise, öğrencilerin oldukça yüksek bilgi seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir. Portekiz'de Reis ve arkadaşları <sup>(26)</sup> tarafından yapılan çalışmada ise, üniversite öğrencilerinin önemli bir kısmının cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgi düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin 1/4'i (%24,1) cinsel yolla bulaşan hastalıkların yalnızca cinsel ilişki ile bulaştığını bildirdi. Benzer şekilde Özdemir ve

arkadaşlarının <sup>(27)</sup> yaptığı çalışmada da, üniversite öğrencilerinin %23,3'ünün cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların başka yollarla bulaşmadığını belirttiği belirlenmiştir. Bir diğer çalışmada ise üniversite öğrencilerinden yalnızca cinsel yaşamı aktif olan yetişkinler CYBE'ye yakalanabilirler diyenlerin oranı %63,8 olarak bildirilmiştir <sup>(28)</sup>. Yaklaşık 10 yıl önce yapılan çalışmalar ile bu çalışma sonuçlarının benzer olması cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda üniversite öğrencilerine verilen eğitimlerde hala eksikleri olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Çalışmada öğrencilerin %19,5' i cinsel ilişki ile bulaşan enfeksiyonlarla ilgili şüpheleri olursa doktora rahatlıkla başvuramayacaklarını belirtmişlerdir. Oğuzkaya-Artan ve Baykan'ın <sup>(23)</sup> çalışmasında ise bu oran %25,7 olarak bildirilmiştir. Araştırma grubunda öğrenciler sağlık bölümünde öğrenim gören ve ilerleyen dönemlerde sağlık alanında çalışacak olmalarına rağmen, her 5 öğrenciden biri CYBE ile ilgili doktora başvurmakta sıkıntı yaşayacaklarını belirtmektedir. Bu durum öğrencilerde etiketlenme korkusu olduğunun bir göstergesi olabilir.

Çin'de üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %75,4'ü kontamine olmuş kanı almanın CYBE'ye neden olduğunu belirtirken, bu çalışmada cinsel yolla bulaşan hastalığı olan hastadan alınan kanın sağlıklı bir hastaya verilebileceğini söyleyenlerin oranı %2,5 olarak bulunmuştur <sup>(29)</sup>. Bir sağlık yüksekokulunda hemşirelik ve ebellek öğrencilerinde yapılan diğer bir çalışmada ise, AIDS'li bireyden alınan kanın sağlıklı başka bir bireye verilebileceğini söyleyenlerin oranı %11,4'dür <sup>(30)</sup>. Sağlık yüksekokulu hemşirelik, ebellek ve sağlık memurluğu öğrencilerinde yapılan diğer bir çalışmada ise, "kan nakli sırasında enfeksiyonlu kan almak kişiye HIV bulaştırabilir?" sorusuna yanlış yanıt verenlerin oranı %1,6 olarak bulunmuştur <sup>(18)</sup>.

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonları olan biriyle aynı tuvaleti kullanmanın hastalığı bulaştıracağını belirtenlerin oranı %36,2 idi. Çalışkan ve arkadaşlarının <sup>(26)</sup> çalışmasında ise, üniversite öğrencilerinden CYBE'lerin kapı kolundan, klozetten veya muslukluktan bulaşabileceğini belirtenlerin oranı %33,8 olarak bildirilmiştir.

Cinsel yolla bulaşan hastalığı olan bireylerin toplumdaki oranı uzaklaştırılması gerektiğini düşünenlerin oranı çalışmada %4,4 idi. Sağlık yüksekokulu hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinde yapılan bir çalışmada ise AIDS'li bireylerin toplumdaki oranı uzaklaştırılması gerektiği sözüne katılan ve kesinlikle katılmadığını bildiren öğrencilerin oranı %10,5 bulundu<sup>(19)</sup>.

Araştırmada öğrencilerin sınıfları ile CYBE konusunda bilgi sahibi olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulundu. Üst sınıfta olan öğrencilerin CYBE konusunda bilgi sahibi olma düzeylerinin daha fazla olduğu belirlendi. Ayrıca üst sınıfta olan öğrencilerin alt sınıflara oranla, CYBE olma konusunda şüpheleri olduğunda doktora rahatlıkla başvuru düzeylerinin de arttığı saptandı. Kaya ve arkadaşlarının<sup>(18)</sup> çalışmasında da, benzer şekilde hemşirelik 4. sınıf öğrencilerinin HIV/AIDS ile ilgili bilgi düzeylerinin 1. sınıftakilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu araştırmanın sonucuna göre CYBE olan bireylerin toplumdaki oranı uzaklaştırılmaması gerektiğini belirtenlerin oranı birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde daha az iken, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinde daha fazla idi. Bunun nedeni olarak öğrencilerin bulaşıcı hastalıklar dersini 2. sınıfın 2. döneminde almaları olarak değerlendirilebilir.

## SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma sonucunda sağlıkla ilgili bir bölümde eğitim almalarına rağmen, öğrencilerin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda yeterli bilgilerinin olmadığı saptandı. Mezuniyet sonrasında sağlık alanında çalışacak olan öğrencilerin bu konuda yeterli ve doğru bilgiye sahip olmaları, toplumdaki bireylere eğitim verebilmeleri ve cinsel yolla bulaşan hastalığı olan bireylere hastalıkları nedeniyle önyargısız yaklaşım içinde bakım verebilmeleri açısından son derece önemlidir. Bu nedenle sağlıkla ilgili eğitim veren okullarda CYBE konusundaki eğitimlerin öğrencilerde bilgi ve davranış değişikliğini sağlayacak şekilde düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara ilişkin bilgi düzeylerinde değişimler ve bilgi gereksinimleri uzun süreli ileriye dönük olarak araştırma tasarımlarıyla değerlendirilebilir.

## KAYNAKLAR

1. World Health Organization (WHO). 2012. Global incidence and prevalence of selected curable sexually transmitted infections - 2008. [http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/75181/1/9789241503839\\_eng.pdf](http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/75181/1/9789241503839_eng.pdf) (Erişim Tarihi; 15.02.2016).
2. Gottlieb SL, Lowb N, Newman LM, Bolanc G, Kambe M, Broutet N. Toward global prevention of sexually transmitted infections (STIs): The need for STI vaccines. *Vaccine*. 2014; 32: 1527-35. [CrossRef]
3. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Sexually Transmitted Infections (STI). <http://www.ecdc.europa.eu/en/healthtopics/sti/Pages/index.aspx> (Erişim Tarihi; 10.01.2016).
4. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 2010. Sexually Transmitted Diseases Treatment Guidelines. <http://www.cdc.gov/std/treatment/2010/std-treatment-2010-rr5912.pdf> (Erişim Tarihi; 11.01.2016).
5. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. 2002. Sexually Transmitted Diseases and Child Sexual Abuse. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/stdandab.pdf> (Erişim Tarihi; 11.01.2016).
6. World Health Organization (WHO). 2016. Sexually transmitted infections (STIs). <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs110/en/> (Erişim Tarihi; 12.10.2017).
7. World Health Organization (WHO). 2013. Sexually transmitted infections (STIs) [http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/82207/1/WHO\\_RHR\\_13\\_02\\_eng.pdf](http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/82207/1/WHO_RHR_13_02_eng.pdf) (Erişim Tarihi; 12.10.2017).
8. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2008. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA2008-AnaRapor.pdf> (Erişim Tarihi; 11.01.2016).
9. Taşkın L, Zeyneloğlu S. Eds.: Taşkın L. In Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. Genişletilmiş 8. Baskı. Akademisyen Tıp Kitabevi. 2016. p. 21-38.
10. Centers for Disease Control and Prevention. Sexually Transmitted Disease Surveillance, 2006. Atlanta, GA: US Department of Health and Human Services; 2007.
11. Weinstock H, Berman S, Cates W. Sexually transmitted diseases among American youth: incidents and prevalence estimates, 2000. *Perspect Sex Reprod Health*, 2004; 36(1): 6-10. [CrossRef]
12. Türkiye İstatistik Kurumu. 2016. İstatistiklerle Gençlik. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648> (Erişim Tarihi; 12.10.2017).
13. Centers for Disease Control and Prevention. 2016. STDs in Adolescents and Young Adults. <https://www.cdc.gov/std/stats15/adolescents.htm> (Erişim Tarihi; 12.10.2017).





14. Sağlık Bakanlığı.2009. Gençlere yönelik üreme sağlığı hizmetleri Katılımcı El kitabı. <http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/a%C3%A7sap41.pdf> (Erişim Tarihi; 11.01.2016).
15. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 2006. Sexually Transmitted Diseases Treatment Guidelines.
16. Sağlık Bakanlığı Sağlık Sektörü için Ulusal Stratejik Eylem Planı 2005-2015. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı. 2010. [Http://Sbu.Saglik.Gov.Tr/Ekutuphane/Kitaplar/A%C3%A7sap9.Pdf](http://Sbu.Saglik.Gov.Tr/Ekutuphane/Kitaplar/A%C3%A7sap9.Pdf) (Erişim Tarihi; 11.01.2016).
17. Şirin A, Kavlak O. Kadın Sağlığı. Bedray Basın Yayıncılık A.Ş., Ekim 2008, İstanbul.
18. Kaya M, Aylaz R, Yağmur Y, Güneş G. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin HIV/AIDS'le ilgili bilgi ve tutumları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2007; 6 (3): 175-80.
19. Karasu F, Göllüce A, Güvenç E, Dadük S, Tunçel T. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgilerinin incelenmesi. *İ.Ü. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2017; 5(1): 1-15.
20. Elkin N. Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgilerinin araştırılması. *Mersin Univ Sağlık Bilim Derg*. 2015; 8(1): 63-8.
21. Temiz G, Batmaz M, Utaş-Akhan L, İlhan N, Özhan F, Özdiilli K. Üniversite öğrencilerinin AIDS ile ilgili bilgi ve tutumları. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 2005; 5(4): 1-5.
22. Toker SO, Küçükıyılmaz Ü. Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin HIV/AIDS bilgi düzeylerinin eğitim öncesi ve sonrasında değerlendirilmesi. *Ege Tıp Dergisi*. 2001; 40(2): 91-7.
23. Oğuzkaya-Artan M, Baykan Z. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, 2010; 67(3): 127-33.
24. Akın S, Mendi B, Mendi O, Durna Z. Turkish nursing students knowledge of and attitudes towards patients with HIV/AIDS. *Journal of Clinical Nursing*, 2013; 22: 3361-71. [CrossRef]
25. Lohrmann C, Vaëlimaëki M, Suominen T, Muinonen U, Dassen T, Peate I. German nursing students' knowledge of and attitudes to HIV and AIDS: Two decades after the first aids case. *Journal of Advanced Nursing*, 2000; 31(3): 696-703. [CrossRef]
26. Reis M, Ramiro L, Matos MG, Diniz JA. Nationwide survey of contraceptive and sexually transmitted infection knowledge, attitudes and skills of university students in Portugal. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 2013; 13: 127-37. [CrossRef]
27. Özdemir L, Ayvaz A, Poyraz Ö. Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri. *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 2003; 25(1): 10-4.
28. Çalışkan T, Çevik C, Ergün S. Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Balkesir Sağlık Bil Derg*, 2015; 4(1): 27-31.
29. Zhang D, Pan H, Cui B, Law F, Farrar J, Ba-Thein W. Sexual behaviors and awareness of sexually transmitted infections among Chinese University students. *J Infect Dev Ctries*. 2013; 7(12): 966-74. [CrossRef]
30. Kurt AS, Yılmaz SD. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeyleri ve bilgi kaynakları. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2012; 9 (3): 47-52.